

บทที่ 3

การดำเนินการศึกษา

การค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือสาระเศรษฐศาสตร์ เรื่องการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษามีวิธีการดำเนินการศึกษาดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลข้อมูล

กลุ่มเป้าหมาย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ประเมินแผนการเรียนรู้ จำนวน 7 คน ได้แก่

- ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์จัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ 3 คน
- ครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ 3 คน
- ศึกษานิเทศก์เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือสาระเศรษฐศาสตร์ เรื่องการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค เพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยให้กับนักเรียน จำนวน 5 แผน แผนละ 3 คาบ (คาบละ 50 นาที)

รวมทั้งหมด 15 คาบ ดังนี้

- 1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง สิทธิและหน้าที่ผู้บริโภค
- 1.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค
- 1.3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การรักษาสิทธิผู้บริโภค
- 1.4 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การปกป้องสิทธิผู้บริโภค
- 1.5 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง รู้ทันการขายตรงและตลาดแบบตรง

แต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ วิธีการวัดและประเมินผล โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยให้กับนักเรียน

2. แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือสาระเศรษฐศาสตร์ เรื่องการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยให้กับนักเรียน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง น้อย

3. แบบประเมินพฤติกรรมการมีวิถีประชาธิปไตย ใช้ประเมินในระหว่างการเรียนรู้แต่ละแผน เป็นเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

3.1 แบบประเมินพฤติกรรมการมีวิถีประชาธิปไตยสำหรับครูประเมิน

3.2 แบบประเมินพฤติกรรมการมีวิถีประชาธิปไตยสำหรับนักเรียนประเมินตนเอง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษามีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือสาระเศรษฐศาสตร์ เรื่องการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค เพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยให้กับนักเรียน ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

1.2 ศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ รวบรวมความรู้เกี่ยวกับทฤษฎี หลักการสอนสังคมศึกษา ทักษะ กระบวนการทางสังคมศึกษา และเรื่องที่เกี่ยวข้องจากตำราและเอกสาร เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

1.3 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย

1.4 ศึกษาเนื้อหาสาระเศรษฐศาสตร์ เรื่อง การคุ้มครองผู้บริโภค

1.5 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือสาระเศรษฐศาสตร์ เรื่องการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค เพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 แผน แผนละ 3 คาบ (คาบละ 50 นาที) รวมทั้งหมด 15 คาบ โดยเน้นกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือและใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) เป็นหลัก

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ผู้ควบคุมการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระตรวจสอบ เพื่อให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม แล้วปรับเปลี่ยนตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ผู้ควบคุมการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ

1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่แก้ไขแล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ซึ่งเป็นครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของการเขียนแผนที่เป็นขั้นตอนแบบต่างๆ ว่าถูกต้องหรือไม่ รวมทั้งความถูกต้องด้านสาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล เป็นต้น และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

1.8 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 คน พิจารณาเหมาะสมและสอดคล้องระหว่างแผนการจัดการเรียนรู้กับวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าว่าเหมาะสมและสอดคล้อง และครอบคลุมประเด็นต่างๆ แผนการจัดการเรียนรู้ของหรือไม่ โดยมีการเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

- + 1 = ถ้าแน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า
- 0 = ถ้าไม่แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า
- 1 = ถ้าแน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้ไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า

1.9 นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยแล้วเทียบเกณฑ์ดังนี้

มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา

น้อยกว่า 0.5 แผนการจัดการเรียนรู้ต้องแก้ไข เพราะไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา

ผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 คน แผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 แผนมีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 0.67 ถึง 1 แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้ศึกษาสร้างและพัฒนาขึ้นมีเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา (ภาคผนวก ก)

2. การสร้างแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือสาระเศรษฐศาสตร์ เรื่องการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค เพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยให้กับนักเรียน ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารเกี่ยวกับหลักการ วิธีการ และรูปแบบการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือจากหนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินแผนการเรียนรู้ก่อนไปใช้ แล้วกำหนดกรอบการสร้าง ตลอดจนแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะวิถีประชาธิปไตยในแผนการจัดการเรียนรู้

2.2 ศึกษาแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของ ฌพวรรณ วงศ์ปิ่น (2552, หน้า 153)

2.3 สร้างแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยให้กับนักเรียน ตามกรอบการประเมินที่กำหนด ซึ่งได้แก่ การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดสาระสำคัญ การกำหนดสาระการเรียนรู้ การกำหนดกระบวนการเรียนรู้ การกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย สื่อและแหล่งเรียนรู้ การกำหนดวิธีการวัดและประเมินผล ได้รายการประเมิน 8 ด้าน จำนวน 37 รายการ

2.4 นำแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือให้อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.5 หลังจากปรับปรุงแก้ไขแล้ว จัดทำแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยให้กับผู้เรียนที่สมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การสร้างแบบประเมินพฤติกรรมวิถีประชาธิปไตย ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และคู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อพิจารณาจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและตัวชี้วัด

3.2 ศึกษาแบบประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยของ กมล ขวัญคุ้ม (2550, หน้า 118-120)

3.3 พิจารณาวัดอุปสงค์ของการศึกษา เพื่อพิจารณาว่าจะถามเกี่ยวกับพฤติกรรมในด้านใดบ้าง วิเคราะห์ลักษณะของข้อมูลที่ต้องการ กำหนดโครงสร้างเนื้อหาของแบบประเมินว่าจะแบ่งเป็นกี่ด้าน อะไรบ้าง ด้านละกี่ข้อ

3.4 สร้างแบบประเมินพฤติกรรมวิถีประชาธิปไตยแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ฉบับร่าง ซึ่งประกอบไปด้วยหัวข้อประเมิน 3 ด้าน คือ การวาทกรรม สามัคคีธรรม และปัญญธรรม ซึ่งแบบประเมินพฤติกรรมวิถีประชาธิปไตย แบ่งเป็น 2 แบบ คือ สำหรับครูประเมินและนักเรียนประเมินตนเอง ครอบคลุมพฤติกรรมวิถีประชาธิปไตยแบบละ 12 ข้อ และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือ และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.5 นำแบบประเมินพฤติกรรมวิถีประชาธิปไตยที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะแล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 คน อีกครั้ง เพื่อพิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องกับ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา ครอบคลุมประเด็นต่างๆ ของพฤติกรรมวิถีประชาธิปไตยหรือไม่ โดยมีการเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

- + 1 = ถ้าแน่ใจว่าพฤติกรรม/ตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับ
วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า
- 0 = ถ้าไม่แน่ใจว่าพฤติกรรม/ตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับ
วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า
- 1 = ถ้าแน่ใจว่าพฤติกรรม/ตัวบ่งชี้ไม่เหมาะสมและสอดคล้อง
กับวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า

3.7 นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยแล้วเทียบเกณฑ์
ดังนี้

มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 เป็นพฤติกรรมที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับ
วัตถุประสงค์ของการศึกษา

น้อยกว่า 0.5 เป็นพฤติกรรมที่ต้องตัดทิ้งหรือแก้ไข เพราะไม่เหมาะสมและ
สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา

ผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 คน ได้ค่าเฉลี่ยเท่า 1 จำนวน 12 ข้อ แสดงว่าแบบ
ประเมินวิถีประชาธิปไตยที่ผู้ศึกษาสร้างและพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับ
วัตถุประสงค์ของการศึกษาตามเกณฑ์ที่กำหนดทุกข้อ (ภาคผนวก ข)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การประเมินแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือสาระเศรษฐศาสตร์
เรื่อง การคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนวัดโนนทัยพาย์ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษาดำเนินการศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย
ตนเอง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผู้ศึกษาดำเนินการขอหนังสือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงผู้เชี่ยวชาญประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมวิถี
ประชาธิปไตยให้กับนักเรียน จำนวน 7 คน
2. นำหนังสือ แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยให้กับ
นักเรียน ที่สร้างขึ้นจำนวน 5 แผน และแบบประเมิน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินพร้อมทั้งนัดหมาย
ขอรับผลการประเมิน

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้ศึกษานำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อประเมินหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยหาค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) จากข้อมูลที่เป็นผลจากการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยให้กับนักเรียน จากผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 7 คน

การแปลผล ผู้ศึกษาได้กำหนดค่าคะแนนของผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ไว้ดังนี้

3 หมายถึง มาก

2 หมายถึง ปานกลาง

1 หมายถึง น้อย

สำหรับเกณฑ์แปลผลค่าเฉลี่ย ผู้ศึกษาได้ปรับใช้เกณฑ์การประเมินของ บุญส่ง นิลแก้ว (2539, หน้า 146) ดังนี้

2.50 - 3.00 หมายถึง แผนการเรียนรู้มีความเหมาะสมมาก

1.50 - 2.49 หมายถึง แผนการเรียนรู้มีความเหมาะสมปานกลาง

1.00 - 1.49 หมายถึง แผนการเรียนรู้มีความเหมาะสมน้อย